

YLIOPPILASKIRJOITUKSET KAUHAJOEN LUKIOSSA

Kevät 2018 – Syksy 2018

KOKELAAN ON PEREHDYTTÄVÄ HUOLELLISESTI YLIOPPILASTUTKINNON RAKENTEeseen JA VAATIMUKSIIN SEKÄ SUORITUSOHJEISIIN. KOKELAS ON ITSE VASTUUSSA OMASTA OSUUDESTAAN: SIITÄ, ETTÄ ON SELVILLÄ OHJEISTA JA NOUDATTAA NIITÄ.

1.11.2017

Sisällysluettelo

DIGITAALINEN YLIOPPILASTUTKINTO	3
YLEISTÄ.....	3
TUTKINNON RAKENNE.....	3
ILMOITTAUTUMINEN	6
MAKSUT	7
ARVOSTELU	8
VILPPI JA TUTKINTOJÄRJESTYKSEN RIKKOMINEN	8
KOKEEN UUSIMINEN	9
Hylätty koe.....	9
Hyväksytty koe	9
LUKU- JA KIRJOITUSHÄIRIÖISET KOKELAAT.....	9
KOMPENSAATIO	10
TODISTUKSET	10
Ylioppilastutkintotodistus.....	10
Muut todistukset.....	11
KOETILAISUUS.....	11
SAIRASTUMINEN	12
SUULLISET KUULUSTELUT	12
KIRJOITUSTEN TULOKSET JA JULKISUUS	12
AIKATAULU	13
Kevään 2018 kirjoitukset.....	13
Syksyn 2018 kirjoitukset	15
YTL:N KIRJE KEVÄÄN 2018 YLIOPPILASKOKELAILLE	16

DIGITAALINEN YLIOPPILASTUTKINTO

Keväällä 2018 paperilla suoritetaan enää äidinkieli, fysiikka, kemia ja matematiikka (sekä venäjä). Kaikkien muiden aineiden kokeet ovat digitaalisia.

Syksyllä 2018 äidinkielen kokeet sekä fyysiikan ja kemian kokeet digitalisoituvat. Matematiikan koe muuttuu digitaaliseen muotoon keväällä 2019.

Digitaalisessa ylioppilaskokeessa kokelas valitsee itse oikean kokeen ja kieliversion koelistasta. Kokeen suorittaminen edellyttää kokelaan oman koneen sekä kuulokkeiden käyttöä, koneen käynnistämistä USB-muistilta sekä tiettyjen ohjelmien käytön hallintaa.

YLEISTÄ

Ylioppilastutkinnosta ja siihen liittyvistä asioista säädetään lukiolain (629/1998) 18, 18 a ja 18 b §:ssä, laissa 766/2004, laissa ylioppilastutkinnon järjestämisestä (672/2005) sekä asetuksessa ylioppilastutkinnosta (915/2005). Ylioppilastutkintolautakunta antaa määräyksiä kokeiden sisällöstä, koejärjestelyistä ja kokeiden arvostelusta (L 766/2004, 18 b §). Näissä määräyksissä ilmoitetaan mm. kunkin kokeen rakenne, tehtävien lukumäärä, arvosteluperusteet ja kokeen toimeenpano-ohjeet.

Ylioppilastutkinto järjestetään kahdesti vuodessa yhtä aikaa koko maassa. Syksyl-

lä kokeet järjestetään pääsääntöisesti syyskuun jälkipuoliskolla. Keväällä kirjalliset kokeet järjestetään jatkossa (digitalisoitumisen edetessä) maaliskuun jälki- ja huhtikuun alkupuoliskolla. Keväällä 2018 helmikuussa on vielä tekstitaidon koe. Kullakin kokeella on oma päivänsä. Kokeiden päivämäärät ovat myös opintooppaassa. Kevään ja syksyn kokeissa ei vaatavuuden suhteen ole eroa. Digitaalisissa kielten kokeissa kuuntelu ja kirjallinen osa ovat samassa kokeessa.

Tutkinnon kokeet voi suorittaa yhtenä, kahtena tai kolmena perättäisenä tutkintokertana. **Tutkinto on valmis, kun pakolliset aineet on suoritettu. Mikäli lukion oppimäärä on valmis (= kaikki pakolliset kurssit, vähintään kymmenen valtakunnallista syventävää kurssia sekä soveltavia kursseja, yhteensä vähintään 75 kurssia), kokelas tulee ylioppilaaksi.** Jos osallistuu yo-kokeeseen jo syksyllä, on syytä ottaa yo-kokeet huomioon ko. jakson työmäärässä. Tutkinnon suorittaminen katsotaan aloitetuksi, kun opiskelija ilmoittautuu ensimmäisen kerran tutkintoon. Tutkintoa voi täydentää sen jälkeen, kun se on suoritettu.

Ylioppilastutkinto on valtakunnallinen päättötutkinto. Tutkinnon hyväksytyt suorittaminen edellyttää osallistumista koko tutkintoon eikä vain erillisiin kokeisiin.

TUTKINNON RAKENNE

Ylioppilastutkintoon kuuluu vähintään **neljä koetta**. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe on **kaikille pakollinen**. Kolme muuta pakollista koetta ko-

kelas valitsee ryhmästä, johon kuuluvat toisen kotimaisen kielen koe, yksi vieraan kielen koe, matematiikan koe ja reaaliaineissa järjestettävä koe. Kokelas voi lisäksi sisällyttää tutkintoonsa yhden tai useamman ylimääräisen kokeen.

Matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä ja yleisimmin opetuissa vieraisissa kielissä voidaan järjestää vaativuudeltaan kahden eri tason mukaiset kokeet. Kokelas saa valita lukio-opintojen laajuudesta riippumatta, kumpaan kokeeseen hän osallistuu. Vähintään yhdessä pakollisessa oppiaineessa ylioppilastutkintoa suorittavan kokelaan tulee suorittaa vaativampi koe, joko A-tason kieli tai pitkä matematiikka. Vaativamman tason kokeiden määrää ei ole rajoitettu.

Kokelaan tutkintoon voi kuulua vain yksi pakollinen vieraan kielen koe (lyhyt tai pitkä oppimäärä). Lisäksi kokelas voi yhdellä tutkintokerralla osallistua vain yhteen pitkään oppimäärään perustuvaan vieraan kielen kokeeseen.

Tutkintokokonaisuuteen ei voi kuulua eritasoisia kokeita samassa aineessa. Samoin kokeen pakollisuutta tai ylimääräisyyttä ei voi muuttaa tutkinnon kuluessa esim. uusissa. Ylioppilaaksi valmistuttua voi suorittaa kokeen uudelleen eritasoisena.

Aidinkielen koe on kaksiosainen. Kokelaan on osallistuttava sekä tekstitaidon kokeeseen että esseekokeeseen. Molemmat kokeet otetaan huomioon lopullista arvosanaa määrättäessä, ja molemmista kokeista vaaditaan suoritus hyväksytyyn arvosanaan.

Ruotsin ja vieraiden kielten kokeet koostuvat kuullunymmärtämiskokeesta ja kirjallisesta osasta. *Kaikki kokeen suoritukset tehdään samana päivänä (kuuntelukoe + kirjallinen koe).*

Kevään 2016 tutkintokerrasta alkaen sekä pitkän että lyhyen matematiikan kokeessa on kaksi osaa: A-osa ja B-osa (joka edelleen on jakaantunut kahteen osaan). Koetilaisuuden alkaessa jaetaan kokelaille sekä A-osan että B-osan tehtävävihko ja taulukkokirja. Viimeistään kolmen tunnin kuluttua kokeen alkamisesta on palautettava A-osan koevihko. Vastaitten kokelas saa laskimen käyttöönsä.

Sekä pitkän että lyhyen matematiikan kokeessa on 13 tehtävää. Kokelas saa vastata kummassakin kokeessa enintään 10 tehtävään, jotka valitaan ohjeiden mukaan eri osioista. A-osion tehtävät ratkaistaan tehtäväpaperille. Tehtävien maksimipistemäärä on 6. Pisteet annetaan kokonaislukuina. Ylioppilastutkintolautakunta pyrkii järjestämään koetehtävät likimääräiseen vaikeusjärjestykseen helpoimmasta vaativimpaan. Syventävien kurssien tehtävät ovat yleensä niiden vaikeusasteesta riippumatta tehtäväsarjan lopussa.

Reaalikokeessa kokelaat suorittavat yksittäisiä ainerealin kokeita. Kokelas voi suorittaa samalla tutkintokerralla yhden tai kaksi ainerealin koetta.

Kokeiden jakaminen kahdelle koepäivälle
Yhdellä tutkintokerralla järjestetään kaksi reaaliaineiden koepäivää, joiden välillä on aikaa noin viikko. Eri aineiden kokeet jakautuvat kahdelle päivälle siten, että yhteen reaaliakoeryhmään kuuluvat psykolo-

gian, filosofian, historian, fysiikan sekä biologian kokeet ja toiseen uskonnon, elämäkatsomustiedon, yhteiskuntaopin, kemian, maantieteen ja terveystiedon kokeet. Koepäivien järjestys voi vaihdella.

Yhtenä koepäivänä voi osallistua vain yhden reaaliaineen kokeeseen. Siten yhdellä tutkintokerralla voi suorittaa enintään kaksi reaaliaineen koetta. Tutkinnon hajuttamalla voi halutessaan osallistua usean reaaliaineen kokeeseen.

Tehtävien ja vastausten määrät sekä tehtävien luonne

Reaaliaineen kokeeseen osallistuvalla edellytetään, että hän on opiskellut vähintään tämän oppiaineen pakolliset kurssit. Tehtävät laaditaan kussakin aineessa voimassa olevan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta. Määräyksen lukion opetussuunnitelman perusteista antaa Opetushallitus.

Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet ovat tulleet käyttöön syksyllä 2016. Ylioppilastutkintolautakunta on päättänyt, *että koetehtävät laaditaan vuosina 2017-2020 tarvittaessa, esimerkiksi vaihtoehtoisia tehtäviä käyttäen, siten, että sekä vanhan että uuden opetussuunnitelman mukaisesti opiskelleet kokelaat voivat osallistua ylioppilastutkintoon yhdenvertaisesti.*

Valtioneuvoston asetuksen (955/2002) mukaan lukioissa tarjotaan pakollisia ja syventäviä kursseja eri reaaliaineissa seuraavasti (OPS2005):

reaaliaine	pakolliset kurssit	syventävät kurssit
uskonto	3	2
elämäkatsomust.	3	2
psykologia	1	4
filosofia	1	3
historia	4	2
yhteiskuntaoppi	2	2
fysiikka	1	7
kemia	1	4
biologia	2	3
maantiede	2	2
terveystieto	1	2

Kunkin reaaliaineen tehtävien määrä tarjoaa kokelaalle riittävästi valinnanvaraa.

Tyypiltään tehtävät voivat vaihdella oppiaineittain. Reaaliaineen koe rakentuu tehtävätyypiltään ja vaativuustasoltaan toisistaan eroavista moduuleista, joissa voi olla useita tehtäviä. Osa tehtävistä voi olla pakollisia. Tehtävissä voi olla oheismateriaalina esimerkiksi tekstejä, kuvia, tilastoja, karttoja, animaatioita, videoita tai äänitallenteita. Kokeen modulaarista rakennetta ja tehtävätyyppejä on luonnehdittu ylioppilastutkintolautakunnan aiemmassa linjauksessa, joka koskee sähköistä ylioppilastutkintoa reaaliaineiden kokeissa.

Eri tehtävien vaikeus kuitenkin vaihtelee nykyistä enemmän, kurssikohtaisista, kunkin oppiaineen perusvalmiuksia testaavista kysymyksistä oppiaineen syvällistä hallintaa edellyttäviin tehtäviin. Korkeimpien arvosanojen saamiseksi kokelaan on kyettävä käsittelemään myös vaativia, kypsää ajattelua edellyttäviä tehtäviä. Pisteytykset muuttuvat digitaalisten kokeiden myötä. Tehtävän maksimipistemäärä voi vaihdella

15 – 30 pisteen välillä. Kokeen maksimipistemäärä on 120 pistettä.

Fysiikan, kemian ja maantieteen kokeissa saa käyttää apuvälineinä lautakunnan nykyisten ohjeiden mukaisia laskimia ja taulukkokirjoja.

Oppiainerajat ylittävät tehtävät

Kunkin reaaliaineen kokeessa on oppiainerajat ylittäviä tehtäviä. Niitä ei merkitä erikseen, mutta tehtävänannolla pyritään ohjaamaan kokelasta käsittelemään tehtävää lukion aihekokonaisuuksien kannalta tai eri aineiden näkökulmista. Oppiainerajat ylittävään tehtävään annetun vastauksen arvostelee kyseessä olevan kokeen oppiaineen opettaja. Esimerkiksi biologian kokeessa olevaan oppiainerajat ylittävään tehtävään annetun vastauksen arvostelee koulussa biologian opettaja. Ylioppilastutkintolautakunnassa tämän vastauksen arvostelee biologian sensori.

Arvostelu

Kaikissa aineissa noudatetaan samanlaisia arvosanaluokkia. Arvosanat jaetaan normaalijakauman mukaisesti mutta ei aineittain vaan koko kirjoittajapopulaatiossa. Lisätietoja:

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/ylioppilastutkinto/uudistuva-ylioppilastutkinto-videot>

ILMOITTAUTUMINEN

Lukion koko oppimäärän ei tarvitse olla suoritettuna kokeiden alkaessa, mutta kylläkin kokeiden päätyttyä eli ennen ylioppilaaksi pääsyä (**viimeistään 1.5.**). Yli-

oppilastutkintotodistusta ei saa ilman lukion päättötodistusta.

Kevään tutkintoon ilmoittaudutaan rehtorille **kirjallisesti** 23.11. mennessä.

Syksyn tutkintoon on ilmoittauduttava viimeistään 5.6. **Koulussa olevat ja tutkintoa aloittavat opiskelijat ilmoittautuvat toukokuun loppupuolella 23.5. mennessä.**

Ylioppilaskokelaan itsensä ja koulun kannalta on välttämätöntä, että kokelas päätäessään aloittaa ylioppilastutkinnon suorittamisen ajallisesti hajautettuna tekee henkilökohtaisen tutkinnon suoritusaikataulun opinto-ohjaajan kanssa Wilmaan.

Ilmoittautuminen, jonka kokelas vahvistaa ao. lomakkeeseen myös nimikirjoituksellaan, on sitova. Sen muuttaminen on erittäin vaikeaa ja vaatii vakavia erityisperusteluja. Ylioppilastutkintolautakunta voi hakemuksen perusteella mitätöidä ilmoittautumisen ainoastaan erittäin painavasta syystä (esim. sairaus tutkinnon aikana, ulkomailla tapahtuva opiskelu tai työskentely, palveluksen aiheuttama este asevelvolliselle). Ilmoittauduttaessa tehtyjä valintoja yksittäisen kokeen pakollisuudesta ja ylimääräisyydestä tai kokeen tuesta ei voi jälkikäteen muuttaa. **Kokeesta menee maksu, vaikka kokelas jäisi pois, ja ilmoittautuminen katsotaan yrityskerraksi.**

Kokelaan tekemästä kirjallisesta ilmoittautumisesta tulee selvittää, ilmoittautuuko hän tutkintoon, erillisiin kokeisiin, uusia hylättyä tai hyväksytyä koetta tai täydentämään tutkintoa. Ilmoittautumi-

sesta on myös käytävä selvästi ilmi kokeet, joihin kokelas ilmoittautuu sekä hänen valitsemiaan kokeita koskevat muut tiedot, mm. suoritetaanko koe pakollisena vai ylimääräisenä sekä minkä tasoiset kokeet kokelas aikoo suorittaa..

LUKION OPISKELIJAN OSALLISTUMISOIKEUS YLIOPPILASKIRJOITUKSIIN

Lukion oppimäärää suorittava opiskelija osallistuu ylioppilastutkintoon suorittaakseen tutkinnon. (L 672/2005, 1 §)

Ylioppilastutkintoon osallistuminen edellyttää, että lukion oppimäärää suorittava on ennen osallistumista tutkintoon kuuluvaan kokeeseen opiskellut lukiolain 10 §:ssä tarkoitetun tuntijaon mukaiset pakolliset kurssit aineessa, jonka kokeeseen hän osallistuu. Jos vieraan kielen koe perustuu oppimäärään, jossa ei ole pakollisia kursseja, lukion oppimäärää suorittava voi osallistua kokeeseen opiskeltuaan kolme lukiokurssia. (L 672/2005, 4 §)

Rehtorin päätöksellä kokeeseen voi erityisesti syystä osallistua myös lukion oppimäärää suorittava, joka ei ole opiskellut tämän luvun toisessa kappaleessa tarkoitettuja oppimääriä mutta jolla muutoin voidaan katsoa olevan riittävät edellytykset kokeesta suoriutumiseen. (L 672/2005, 4 §) Tämä voi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun henkilö on oppinut jonkin kielen ulkomailla tai hänellä on ollut pitkäaikainen sairaus, joka on estänyt opiskelemasta vaadittavia kursseja.

Rehtorin tehtävänä on tutkia, täyttääkö kokelas kokeisiin osallistumiselle säädetyt edellytykset. (L 672/2005, 4 §) Lukion reh-

tori voi evätä osallistumisen ylioppilastutkintoon tai siihen kuuluvaan kokeeseen, jos kokelas ei täytä ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 4§:ssä osallistumiselle säädetyjä edellytyksiä. Rehtorin tulee antaa osallistumisoikeuden epäämisestä perusteltu kirjallinen päätös. Lukion rehtorin päätökseen, jolla rehtori on evännyt osallistumisoikeuden ylioppilastutkintoon tai siihen kuuluvaan kokeeseen, saa kirjallisesti hakea oikaisua lääninhallitukselta. Lääninhallituksen päätökseen asiassa haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. (L 672/2005, 15 §)

Jos tutkintoon ilmoittautunut kokelas ei täytä säädetyjä osallistumisehtoja, rehtori on välittömästi kirjallisten kokeiden päätyttyä velvollinen ilmoittamaan asiasta lautakunnalle. Koe, johon kokelas on ilmoittautunut mutta johon hän ei ole saanut osallistumisoikeutta, poistetaan lautakunnassa kokelaan aineyhdistelmästä. Tätä ei katsota kokeen yrityskerraksi.

MAKSUT

Opetusministeriö määrää vuosittain tutkintomaksut (osallistumis- ja koekohtainen maksu), jotka menevät kokonaisuudessaan YTL:lle (uusi asetus maksuista tuli voimaan 1.1.2012). Maksut suoritetaan pankkiin kotiin tulevalla laskulla. Perusmaksu on 14,00 euroa opiskelijalta ja koekohtainen maksu 28,00 euroa yo-koetta kohti. Perusmaksu on maksettava jokaisena tutkintokertana. Kokelas, joka osallistuu tutkintoon useassa kokelaslajissa, maksaa vain yhden perusmaksun. Maksu tarkistusarvostelusta on 50 euroa. Koe-

kohtaiset tutkintomaksut palautetaan **pyynnöstä** kokelaalle siinä tapauksessa, että hänen ilmoittautumisensa on painavan syyn perusteella mitätöity, tai hän ei ole saanut osallistumisoikeutta kokeeseen.

ARVOSTELU

Arvosanat ja pistemäärät

Laudatur (L)	7 pistettä	
Eximia cum laude approbatur (E)	6	"
Magna cum laude approbatur (M)	5	"
Cum laude approbatur (C)	4	"
Lubenter approbatur (B)	3	"
Approbatur (A)	2	"
Improbatur (I)	0	"

Kokeet tarkastaa ja arvostelee **valmistavasti** lukion ko. aineen opettaja ja lopullisesti **ylioppilastutkintolautakunta**.

Jos suoritusta on heikentänyt jokin **erityisen painava peruste**, lautakunta voi ottaa sen huomioon.

Arvosteluun voi hakea lautakunnalta **tarkistusarvostelun** toimittamista, joka on maksullinen, jos se ei johda arvosanan korottumiseen. Hakemus tarkistusarvostelusta **tulee jättää koulun rehtorille 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta**, jolloin kokelaalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulos henkilökohtaisesti tietoonsa. Hakemuksesta tulee ilmetä mitä koetta tai kokeen osaa pyyntö koskee sekä kokelaan nimi, lukio, jossa koe on suoritettu, kokelaan osoite ja pankkiyhteys.

VILPPI JA TUTKINTOJÄRJESTYKSEN RIKKOMINEN

Rehtorin tulee tarkoin selvittää kokelaille hyvissä ajoin ennen kuin he osallistuvat tutkintoon, mitä seuraamuksia on vilpillisestä menettelystä, vilpin yrityksestä tai tutkintojärjestyksen törkeästä rikkomisesta.

Jos rehtori luotettavan selvityksen perusteella toteaa kokelaan syyllistyneen ylioppilastutkinnossa johonkin edellä mainituista rikkomuksista ja tekee riittävän näytön perusteella asiasta päätöksen, kaikki ne kokeet, joihin kokelas on kyseisenä tutkintokertana ilmoittautunut, katsotaan hylätyiksi. Tällöin kokelas myös menettää oikeutensa jatkaa tutkinnon suorittamista kyseisenä tutkintokertana. Jos vilpillistä tekoa tai tutkintojärjestyksen rikkomista voidaan lisäksi pitää raskauttavana, rehtori voi määrätä, että kokelas ei saa osallistua seuraavankaan tutkintokerran kokeisiin. Rehtorin tulee viipymättä antaa lautakunnalle tiedoksi vilppiä koskevat päätöksensä.

Rehtorin päätökseen, jossa kokelaan on katsottu syyllistyneen vilpilliseen tekoon tai törkeästi rikkoneen tutkintojärjestyksestä, saa hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Matkapuhelimet, älylaitteet ja muut tekniset laitteet, paitsi lautakunnan sallimat apuvälineet, ovat kiellettyjä. Niiden tuominen koetiloihin kuten myös koetilasta poistuminen ennen sallittua aikaa tai oman näytön näyttäminen toisille digitaalisissa kokeissa yms. katsotaan tutkintojär-

jestyksen rikkomiseksi. Laskimet tarkastetaan koulussa.

KOKEEN UUSIMINEN

Hylätty koe

Pakollisen kokeen saa uusia **kaksi kertaa** koetta välittömästi seuraavan **kolmen tutkintokerran** aikana.

Kokelas, joka on ilmoittautunut vähintään neljään pakolliseen kokeeseen ja tullut hylätyksi jossakin pakollisessa kokeessa, voi osallistua tutkintoon vain hylätyn tai hyväksytyt kokeen uusijana. Kokelas ei voi täydentää tutkintoaan uusilla aineilla, ennen kuin on saanut ylioppilastutkintotodistuksen. Jos hylätty pakollinen koe on kompensoitu, sen saa uusia kaksi kertaa ilman aikarajaa.

Ylimääräisen kokeen saa uusia **kaksi kertaa ilman aikarajoitusta**, mutta kokeen tasoa ei saa sitä uusittaessa vaihtaa.

Hylätyn pakollisen kokeen uusinnassa voi suorittaa eri tason kokeen kuin hylätty koe. Esimerkiksi pakollisen pitkän matematiikan kokeessa hylätty saa koetta uusia osallistua lyhyen matematiikan kokeeseen edellyttäen, että pakollisiin kokeisiin sisältyy yksi vaativamman tason koe.

Hylätty on myös koe, jos ilmoittautuu ja ilman **erityisen painavaa syytä** jää saapumatta tai jättää tyhjän vastauksen.

Jos kokelas syyllistyy vilpilliseen menettelyyn tai muutoin törkeästi rikkoo järjestys-

tä, kaikki kyseisen tutkintokerran kokeet katsotaan hylätyiksi.

Hyväksytty koe

Kokeen saa uusia **yhden kerran** ilman aikarajoitusta.

Lautakunta voi erityisen painavasta syystä päättää, että kokelas voi tutkinnon suorittamisen ollessa vielä kesken aloittaa tutkinnon suorittamisen **kokonaisuudessaan** alusta. Oikeutta tulee hakea kirjallisesti lautakunnalta.

Tutkintoa voi myöhemmin täydentää.

LUKU- JA KIRJOITUSHÄIRIÖISET KOKELAAT

Jos ylioppilaskokelaalla on lukihäiriö ja kokelas tai hänen huoltajansa haluaa, että lukihäiriö otetaan ylioppilastutkinnossa huomioon, hänen tulee hankkia asiasta lukihäiriötä koskeva selvitys. Se toimitetaan lautakunnalle ilmoittautumisen yhteydessä.

Ylioppilastutkintolautakunta on sähköistänyt kaikki hakemus- ja lausuntolomakkeensa. Asiasta tarkemmin YTL:n sivuilla. Apua antavat rehtorin ohella kielten opettajat, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.

Lukihäiriön vaikeusaste luokitellaan ylioppilastutkintolautakunnan ohjeissa asteikolla 0 – 5 (0 = ei häiriötä, 5 = erittäin vaikea häiriö).

Jos lukihäiriö on keskivaikea tai vaikea, kokelas voi hakea koetilanteen erityisjärjestelyjä. Lievissä lukihäiriötapauksissa

kokelas voi saada vain yhden arvosanan korotuksen rajatapauksessa kokeiden lopullista arvosanaa päätettäessä. Mikäli keskivaikeasta tai vaikeasta lukihäiriöstä kärsivä kokelas ei hae erityisjärjestelyjä, hänkin voi saada vain yhden arvosanan korotuksen rajatapauksessa.

Lukihäiriön ollessa keskivaikea tai vaikea, häiriö otetaan ylioppilastutkinnossa huomioon ensisijaisesti koetilanteen erityisjärjestelyin. Tavoitteena on, että lukihäiriöistä kokelasta autetaan erityisjärjestelyillä eikä arvosanamuutoksella. Tämä vastaa paremmin opiskelussa ja työelämässä vallitsevia käytäntöjä.

Koetilanteen erityisjärjestelyjen edellytyksenä on, että kokelas on saanut lukilausunnot kahdelta lausunnonantajalta. Lievistä lukihäiriöistä kärsiviltä kokelailta vaaditaan yksi asiantuntijalausunto.

Lukion on toimitettava lautakuntaan kaikki erityisjärjestelyhakemukset kevään tutkinnon osalta viimeistään 23.11. ja syksyn tutkinnon osalta viimeistään 23.4. Erityisjärjestelyhakemuksia voi täydentää myöhemmin, jollei kaikkia lausuntoja ole siihen mennessä vielä saatu.

KOMPENSAATIO

Jos kokelas on hylätty yhdessä pakollisessa kokeessa, lautakunta voi kuitenkin jäljempänä esitetyin edellytyksin antaa hänelle ylioppilastutkintotodistuksen, johon hylätty arvosana merkitään. Menettelyä kutsutaan kompensatioksi. Kompensatian suorittaminen edellyttää kokelaan suostumusta. Se tehdään automaattisesti, joten sitä ei tarvitse erikseen pyytää. Siinä

tapauksessa, että sitä ei haluta, on asia ilmoitettava lautakunnalle kirjallisesti.

Ellei kokelas halua kompensatiota suoritettavan, hänen on annettava asiasta kirjallinen ilmoitus lukiolle, joka toimittaa sen edelleen lautakunnalle. Ilmoituksen on oltava lautakunnassa viimeistään 15. toukokuuta kevään tutkinnossa ja 31. lokakuuta syksyn tutkinnossa.

Lautakunta noudattaa yleisessä kompensaatiossa seuraavia perusteita. Hylätyt suoritukset eri oppiaineissa on tason mukaan jaettu neljään luokkaan, joista käytetään merkintöjä i+, i, i- ja i=. Kokelaan kustakin hyväksytystä kokeesta saamasta arvosanasta annetaan kompensatiopisteitä seuraavasti: laudatur 7, eximia cum laude approbatur 6, magna cum laude approbatur 5, cum laude approbatur 4, lubenter approbatur 3 ja approbatur 2. Kokelaan saamat kompensatiopisteet lasketaan yhteen, jolloin 12 kompensatiopistettä kompensoi hylätyn arvosanan, jos se on i+, 14 i:n, 16 i-:n ja 18 i=:n

TODISTUKSET

Ylioppilastutkintotodistus

- annetaan pakolliset kokeet suorittaneelle lukion päättötodistuksen saavalle
- todistus annetaan sinä tutkintokertana, jona kaikki pakolliset kokeet katsotaan hyväksytysti suoritetuksi
- **kokelaalle, joka on hyväksytysti suorittanut tutkinnon pakolliset kokeet, mutta jolla ei ole vielä oikeutta saada lukion päättötodistusta, ei anneta ylioppilastutkintotodistusta.** Rehtori

ilmoittaa lautakunnalle päättötodistusta vaille jäävät viimeistään 5.5. (4.11.)

- mikäli jokin koe on uusittu ennen todistuksen antamista, merkitään paras arvosana

Huom! Hylätyn ylimääräisen kokeen arvosanaa ei merkitä todistukseen. Mikäli kokelas saatuaan improbaturin pakollisesta kokeesta haluaa käyttää ns. kompensatiota, improbatur merkitään todistukseen.

Muut todistukset

Lautakunnan antama erillinen todistus

- erillisen kokeen suorittajille
- hyväksytysti suoritetuista kokeista
- tutkinnon täydentäjille
- kokeen uusijoille tutkinnon jälkeen

Tutkintoa hajauttamalla suorittavalle kokelaalle ylioppilastutkintolautakunta antaa pyynnöstä **otteen** ylioppilastutkintorekisteristä, josta ilmenevät hänen siihenastiset suorituksensa. Otteesta käy ilmi kullakin tutkintokerralla suoritettut kokeet, kunkin kokeen arvosana ja pistesumma.

KOETILAISUUS

Ylioppilaskokeet kestävät 6 tuntia (klo 9-15). Koetilaisuuksiin saavutaan väh. 45 min. ennen kokeen alkua, paperisiin kokeisiin noin 30 min. aikaisemmin. **Digitaa-**
lisissa kokeissa on oltava mukana ku-
vallinen henkilöllisyystodistus.

Kokeista ei saa myöhästyä. On mahdollista, että myöhästyneelle ei voida järjestää koetta (säännöt ovat hyvin ankarat), ja

joka tapauksessa tarvitaan erikoisjärjestelyjä ja lisävalvoja.

Koesalissa käyttäytymisestä rehtori antaa yksityiskohtaisia ohjeita ennen ylioppilaskirjoituksia. Kunkin kokeen alussa ko. aineen opettaja antaa viime ohjeet. Koetilaisuuksissa käyttäytyään mahdollisimman häiritsemättömästi. Eväät tuodaan ilman käärepapereita tai läpinäkyvissä pakkauksissa. **Koe päättyy täsmälleen ilmoitettuna hetkenä, jolloin USB-tikku/paperit täytyy luovuttaa valvovalle opettajalle valmiina. Jos tulee ongelmia, kokelas nostaa kätensä näkyvästi pystyyn, että valvoja huomaa. Ei lähdetä liikkeelle paikalta, ennen kuin valvoja antaa merkin.** Paperia saa lisää tarvitsemansa määrän. Salissa on varavälineitä. Kaikki saadut paperit luovutetaan kokeen päätyttyä. Jokaiseen käytettyyn paperiin, myös harjoittelupapereihin, tulee merkitä nimi ja kokelasnumero. WC:hen pääsee kokeen aikana. Digitaalisissa kokeissa kokelas käyttää näytönlukitusta tai peittää näyttönsä konseptilla ennen kuin poistuu paikaltaan WC-tiloihin. **Koetilaisuudesta ei saa poistua ennen klo 12:ta.**

Matematiikan kokeen, fysiikan ja kemian kokeiden sekä äidinkielen ja kirjallisuuden kokeiden paperiset koesuoritukset kokelas saa jättää arvosteltaviksi lyijy-, mustetai kuulakynällä kirjoitettuna. Jos kokelas huomaa puhtaaksi kirjoittaessaan tehneensä virheen, hän korjaa virheen siististi ja yksiselitteisesti. Muutokset on tehtävä samalla kynällä kuin alkuperäinen teksti.

Digitaalisissa kokeissa jaetaan muistiinpanoja varten paperia riittävä määrä. Ko-

kelas tuo omat kynät ym., **oman tietokoneensa ja omat kuulokkeet kokeeseen.** Salissa on ongelmatilanteita varten muutamia varakoneita ja kuulokkeita.

Kokelasnumero voi vaihdella tutkinnon eri kokeissa (varsinainen kokelas, hyväksytyn kokeen uusija, tutkinnon täydentäjä, hylätyn kokeen uusija).

SAIRASTUMINEN

Mikäli joku kokelaista sairastuu välittömästi ennen koetilaisuuden alkua, on asiasta ilmoitettava heti rehtorille ja toimitettava ensi tilassa kirjoituspäivänä päivätty lääkärintodistus koululle. Kirjoitustilaisuus pyritään tällöin järjestämään koulun oimien mahdollisuuksien mukaisesti erillistilassa (myös digitaalinen koe tarvittaessa). Lääkärintodistuksesta tulee selkeästi käydä ilmi, mistä sairaudesta on kyse, sairauden vaikeusaste ja ajankohta. Lieventävänä seikkana on yleensä otettu huomioon vain sellaiset sairaudet, joiden vaikutus tuloksiin on ollut selvästi todettavissa, mutta nimenomaan vain tilapäisesti.

SUULLISET KUULUSTELUT

Keväällä koulutyön päättymisen ja ensimmäisen kirjallisen kokeen välissä on noin kolmen viikon mittainen aika, jolloin on tilaisuus muista tehtävistä vapaana valmistautua kirjoitukseen. Tätä luku-aikaa jaksottavat suulliset kuulustelut, jotka ovat opiskelijalle vapaaehtoisia.

Tähän suullisten kuulustelujen käytäntöön viitataan uudessa lukioasetuksessa (8 §) näin:

”Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen.”

Uusien säännöksiin mukaan näille koko oppiaineen päättöarvostelua koskeville korotuskuulusteluille ei ole annettu lähempiä määräyksiä. Aiemmasta kokemuksesta tiedetään, että nämä tentit palvelevat erinomaisesti myös kirjoitukseen valmistautumista rytmittämällä ns. lukuloman ajankäyttöä. Kuulustelutalaisuudessa oma opettaja antaa vielä ohjeita kirjoitukseen ja keskeiset asiat tulevat kerratuiksi. Oma opettaja antaa lähemmät lukuohjeet ja kertoo eri kurssien painotuksesta. Kuulustelu koskee koko lukion oppimäärää.

KIRJOITUSTEN TULOKSET JA JULKISUUS

Kirjoitusten tulokset tulevat koululle keväällä ennen 23. toukokuuta ja syksyllä ennen 23. marraskuuta. Tarkistuksen jälkeen koulu antaa ylioppilaiden nimiluettelon lehdille.

Ylioppilastutkintorekisteristä saadaan luovuttaa virkakäyttöön ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijavalintaa varten tarpeelliset nimitiedot henkilötunnuksineen sekä tiedot henkilöiden arvosanoista ja pisteistä. Samoin saadaan luovuttaa julkaistavaksi tutkinnossa hyväksytyjen nimet tutkintotulosten valmistuttua.

On huomattava, että kun lautakunta julkaisee ko. tutkintokerralla hyväksytyjen nimet omalla www-sivullaan, tai luovuttaa

ne julkaistavaksi esim. lehdessä, tiedot koskevat vain ko. tutkintokerralla tutkintonsa valmiiksi saaneita ja niitä kokelaita, jotka saavat myös lukion päättötodistuksen. Kevään hyväksytyjen listassa ei siten ole niitä kokelaita, jotka ovat saaneet tutkintonsa valmiiksi edellisenä syksynä, mutta saavat ylioppilastutkintotodistuksensa vasta keväällä lukion päättötodis-

tukseen vaadittujen suoritusten valmistuttua.

Ylioppilastutkintolautakunnalla on myös omat kotisivunsa, josta löytyy ohjeita ym. informaatiota kirjoituksista. Osoite on: www.ylioppilastutkinto.fi.

AIKATAULU

Kevään 2018 kirjoitukset

23.11. mennessä	Syksyn tulokset lähetetään kouluihin.
23.11. mennessä	Varsinaiset opiskelijat ilmoittautuvat kirjoituksiin kirjallisesti . Yksityisoppilaan, kokeen uusijan ja täydentäjän tulee kirjallisesti hakea rehtorilta oikeutta osallistua kevään kirjoituksiin. Syksyn kokeisiin osallistuneiden ilmoittautumiset kevään tutkintoon voidaan ottaa vastaan syksyn tulosten selvittyä, kuitenkin viimeistään 1. joulukuuta.
23.11. mennessä	Koulu lähettää mahdolliset erityisjärjestelyhakemukset YTL:lle.
05.12. mennessä	Koulu lähettää ilmoittautumiset YTL:lle.
11.01. mennessä	Yksityisoppilaan esitettävä rehtorille todistus lukion oppimäärän suorittamisesta.
31.01. mennessä	Opiskelijat maksavat tutkintomaksun kotiin tulevalla laskulla.
02.02. mennessä	Tenttijärjestys Wilmassa.

Äidinkielen tekstitaidon koe keväällä 2018

ma 12.02.	Äidinkieli , tekstitaidon koe (paperilla) Koe alkaa klo 9.00 (koululle klo 8.30 mennessä).
to 15.02.	Kokelaiden varsinainen koulutyö päättyy.
pe 10.03.	Viimeinen mahdollinen tenttipäivä ennen kirjoituksia.

Kirjalliset kokeet keväällä 2018

Kokeet alkavat klo 9.00 (koululle klo 8.15 mennessä, klo 8.30 paperikokeisiin)

- ma 12.03. **Äidinkieli**, esseekoe (paperilla)
Taulukot ja laskimet reaalkoetta varten jätettävä tarkastettavaksi. Kokelaan nimi ja numero päälle selvästi.
- ke 14.03. **Uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia (paperilla), maantiede, terveystieto**
- pe 16.03. **Vieras kieli**, pitkä oppimäärä
- ma 19.03. **Toinen kotimainen kieli**, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
Taulukot ja laskimet reaalkoetta varten jätettävä tarkastettavaksi. Kokelaan nimi ja numero päälle selvästi
- ke 21.03. **Psykologia, filosofia, historia, fysiikka (paperilla), biologia**
Taulukot ja laskimet matematiikan koetta varten jätettävä tarkastettavaksi. Kokelaan nimi ja numero päälle selvästi.
- pe 23.03. **Vieras kieli**, lyhyt oppimäärä
- ma 26.03. **Matematiikka**, pitkä ja lyhyt oppimäärä (paperilla)
- ti 27.03. Ensimmäinen suullinen kuulustelu mahdollinen kirjoitusten jälkeen.
- pe 27.04. Puuttuvat suoritukset oltava valmiina.
- 02.05. Tenttiaika Kauhajoen lukiossa päättyy.
- 02.05. mennessä Jätettävä rehtorille kirjallinen ilmoitus, jos jotakin koetta ei halua kompensoitavaksi.
- 04.05. viimeistään Ilmoitus päättötodistusta vaille jäävistä YTL:ään.
- 15.05. mennessä Koulu lähettää YTL:lle tiedon kompensoinnin kieltämisestä.
- 23.05. mennessä Tiedot kokeista tulevat kouluun.
Hakemus tarkistusarvostelun suorittamisesta tulee tehdä lukion rehtorille 14 päivän kuluessa yo-tulosten tultua.

- 23.05. mennessä Lukion opiskelijat ilmoittautuvat syksyn kirjoituksiin ja suullisiin kuulusteluihin. Tutkintomaksut maksetaan laskutuksen perusteella myöhemmin.
- pe 01.06. Lakkiaisten harjoitus salissa klo 19.00.
- la 02.06. Lukuvuoden päättäjäiset klo 11.30 (ylioppilaat koululle klo 11.00)

Syksyn 2018 kirjoitukset

- 23.04. mennessä Koulu lähettää mahdolliset erityisjärjestelyhakemukset YTL:lle.
- 23.05. mennessä Lukion opiskelijat ilmoittautuvat syksyn kirjoituksiin ja suullisiin kuulusteluihin. Tutkintomaksut maksetaan laskutuksen perusteella myöhemmin.
- 05.06. mennessä Kokeitten uusijat ja täydentäjät ilmoittautuvat syksyn kirjoituksiin.
- 15.06. mennessä Koulu lähettää tiedot syksyllä kirjoittavista YTL:ään.

Kirjalliset kokeet syksyllä 2018, huomaa muutokset kirjoituspäivissä!

Kokeet alkavat klo 9.00 (koululle klo 8.15 mennessä).

- ma 17.09. **Äidinkieli**, lukutaidonkoe
- ke 19.09. **Vieras kieli**, pitkä oppimäärä
Taulukot ja laskimet reaalikoetta varten jätettävä tarkastettavaksi.
Kokelaan nimi ja numero päälle selvästi.
- pe 21.09. **Uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto**
- ma 24.09. **Vieras kieli**, lyhyt oppimäärä
- ti 25.09.** **Äidinkieli**, kirjoitustaidonkoe
Taulukot ja laskimet reaalikoetta varten jätettävä tarkastettavaksi. Kokelaan nimi ja numero päälle selvästi.

- to 27.09.**   **Toinen kotimainen kieli**, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
Taulukot ja laskimet matematiikan koetta varten jätettävä tarkastettavaksi. Kokelaan nimi ja numero päälle selvästi.
- pe 28.09.   **Psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia**
- ma 01.10.   **Matematiikka**, pitkä ja lyhyt oppimäärä (paperilla)
- 02.11.   Ilmoitus päättötodistusta vaille jäävistä syksyn osalta YTL:ään.
- 23.11. mennessä   Syksyn tulokset lähetetään kouluihin.

YTL:N KIRJE KEVÄÄN 2018 YLIOPPILASKOKELAILLE

Ylioppilastutkintolautakunnan tiedotekirje kokelaille löytyy ylioppilastutkinto.fi-sivustolta , Wilman tiedotteista ja koulun facebook-sivuilta.